

Załącznik nr 1

PROGRAM I LITERATURA KONKURSU WIEDZY O UNII EUROPEJSKIEJ W ROKU SZKOLNYM 2024/2025

PROGRAM STAŁY

1. Cele działania Unii Europejskiej.
2. Symbole UE (ich historia i znaczenie) – flaga, hymn, maskotka.
3. Kryteria członkostwa w Unii Europejskiej.
4. Ojcowie Założyciele Europy – Jean Monnet, Robert Schuman, Altiero Spinelli, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi, Paul-Henri Spaak – życiorysy polityczne i rola w procesie integracji europejskiej.
5. Historia Unii Europejskiej i rozszerzenia UE:
 - Deklaracja Schumana,
 - traktat paryski,
 - traktaty rzymskie,
 - pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego,
 - Strefa Schengen,
 - Jednolity Akt Europejski,
 - Traktat z Maastricht,
 - Traktat z Amsterdamu,
 - Traktat z Nicei,
 - Konstytucja dla Europy,
 - Traktat z Lizbony,
 - Brexit.
6. Państwa Unii Europejskiej – stolice, języki, waluty.
7. Państwa kandydujące do UE – stolice, języki, waluty.
8. Organizacja i działanie Unii Europejskiej – instytucje i organy oraz procesy decyzyjne:
 - Komisja Europejska,
 - Parlament Europejski,
 - Rada Unii Europejskiej,
 - Rada Europejska,
 - Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (w tym Sąd),
 - Europejski Bank Centralny,

Załącznik nr 1

- Trybunał Obrachunkowy
 - Komitet Regionów,
 - Komitet Ekonomiczno-Społeczny.
9. Polacy w instytucjach Unii Europejskiej.
10. Prezydencje Polski w Radzie Unii Europejskiej.
11. Wspólny Rynek i cztery swobody Wspólnego Rynku.
12. Budżet i fundusze Unii Europejskiej
- procedura uchwalania budżetu,
 - źródła finansowania budżetu UE,
 - fundusze UE: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.
13. Obywatelstwo Unii Europejskiej.

PROGRAM ZMIENNY

Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych

1. Działania zewnętrzne Unii Europejskiej:
 - współpraca z państwami trzecimi,
 - pomoc humanitarna,
 - pomoc rozwojowa,
 - Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa (WPZiB),
 - Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO),
 - współpraca z organizacjami międzynarodowymi.
2. Instytucje i organy obsługujące działania zewnętrzne Unii Europejskiej
 - Europejska Służba Działań Zewnętrznych w tym delegatury UE,
 - Wysoki Przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa,
 - kompetencje Rady, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej w zakresie działań zewnętrznych,
 - Europejska Agencja Obrony,
 - Centrum Satelitarne Unii Europejskiej,
 - Agencja Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa,
 - FRONTEX,
 - Grupy Bojowe Unii Europejskiej.
3. Instrumenty polityki zagranicznej UE

Załącznik nr 1

- procedura zawierania umów przez UE z podmiotami trzecimi,
- umowa stowarzyszeniowa i umowa o partnerstwie,
- stała współpraca strukturalna (PESCO),
- *soft power* UE,
- instrumenty finansowe – Europejski Instrument na rzecz Pokoju, Europejski Fundusz Obrony,
- Partnerstwo Wschodnie,
- Unia dla Śródziemnomorza,

4. Misje Unii Europejskiej

- rodzaje misji,
- zasady ustanawiania i przeprowadzania misji,
- wybrane misje Unii Europejskiej – EUBAM Libya, EUNAVFOR Atalanta, EUFOR Althea, EULEX Kosovo, EUAM Ukraine, EUBAM Rafah, EUMM Georgia, EUPM Moldova, EUMA Armenia, EUNAVFOR MED IRINI, EUTM Somalia.

Załącznik nr 1

ZAKRES MATERIAŁU NA POSZCZEGÓLNE ETAPY

I etap

Uczestnicy przygotowują pracę na jeden z tematów na podstawie dowolnych pozycji z literatury.

II etap

W II etapie uczestników obowiązuje znajomość literatury programu stałego.

III etap

W III etapie uczestników obowiązuje znajomość literatury program stałego i programu zmiennego.

LITERATURA DO PROGRAMU STAŁEGO:

1. Podręczniki do wiedzy o społeczeństwie dla uczniów szkoły podstawowej dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego, przeznaczone do kształcenia ogólnego, które powstały na podstawie aktualnie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej z zakresu wiedzy o społeczeństwie – jako materiał wyjściowy do zdobywania wiedzy w danym zakresie wymagający poszerzenia o wiadomości podane w pozostałych źródłach.
2. *Unia Europejska. Fakty i liczby*, Komisja Europejska 2020, [dostęp online](#).
3. *UE & Ja*, Komisja Europejska 2020, [dostęp on-line](#).
4. *Unia Europejska. Czym jest i czym się zajmuje*, Komisja Europejska 2018, [dostęp online](#).
5. *Zrozumieć politykę Unii Europejskiej: Założyciele UE*, Komisja Europejska 2013, [dostęp online](#).
6. *Informacje ogólne o Unii Europejskiej*, portal informacyjny Unii Europejskiej, [strona www](#).
7. *Porta Funduszy Europejskich*, [strona www](#).

LITERATURA DO PROGRAMU ZMIENNEGO:

1. Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE C 202 z 7.6.2016.
2. Noty tematyczne Parlamentu Europejskiego: Stosunki zewnętrzne UE, [LINK](#).
3. Streszczenia aktów prawnych UE: Działania zewnętrzne UE, [LINK](#).
4. Portal Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych – [LINK](#).
5. *Unijna współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/defence-security/#civilian>.
6. Badźmirowska-Masłowska K., *Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej: aspekty prawne i polityczne*, Warszawa 2013.

Załącznik nr 1

7. Ciupiński A., Soja M., *Europejska Unia Bezpieczeństwa i Obrony. Struktury, wizje, perspektywy*, Warszawa 2020.
8. Przybylska-Maszner B. (red.), *Misje cywilne Unii Europejskiej*, Poznań 2010.
9. Ciupiński A., *Państwa Europy Środkowej w stałej współpracy strukturalnej WPBIO Unii Europejskiej*, „Studia nad Bezpieczeństwem” 2020 nr 5. [LINK](#)
10. Czachór Z., *Aktywność Unii Europejskiej na rzecz bezpieczeństwa i obrony. Analiza w świetle teorii instytucjonalizmu historycznego*, „Studia Administracji i Bezpieczeństwa” 2008 nr 4. [LINK](#)
11. Konarzewska A., *Grupy bojowe UE. Zaczątek euroarmii?*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2007 nr 3-4. [LINK](#)
12. Kosman M., *Dekada kryzysu w Libii jako wyzwanie dla Unii Europejskiej (2011–2021)*, „Rocznik Integracji Europejskiej” 2021 nr 15. [LINK](#)
13. Łoś R., *Soft power Unii Europejskiej*, „Studia Politologiczne” 2016 nr 41. [LINK](#)
14. Niedźwiecki S., *Unia Europejska w świecie: soft power, hard power, czy może smart power?*, „Przegląd Europejski” 2017 nr 3(45). [LINK](#)
15. Rojewska M., *Geneza Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych – główne koncepcje i debata od uchwalenia Traktatu z Lizbony do zakończenia procesu prawodawczego (listopad 2010 r.)*, „Przegląd Europejski” 2014 nr 2. [LINK](#)
16. Rojewska M., *Geneza Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych – główne koncepcje i debata do połowy 2005 r.*, „Przegląd Europejski” 2013 nr 4. [LINK](#)
17. Szymański P., *NATO i Unia Europejska wobec zagrożeń hybrydowych*, OSW Commentary 2020. [LINK](#)
18. Terlikowski M., Madej M., *Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony UE w 2023 r.: wsparcie dla Ukrainy szansą (niepewną) na skok integracyjny (w przemyśle)*, „Rocznik Strategiczny” 2023/2024 t. 29. [LINK](#)
19. Terlikowski M., Madej M., *Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony w 2022 r.: systemowe słabości i wojenny zwrot na wschód*, „Rocznik Strategiczny” 2022/2023 t.28. [LINK](#)
20. Terlikowski M., Madej M., *Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony w 2021 r.: czy kompas pokaże właściwy kierunek?*, „Rocznik Strategiczny” 2021/2022 t. 27. [LINK](#)
21. Zięba R., *Polska we Wspólnej Polityce Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej*, „Polityka i Społeczeństwo” 2012 nr 10. [LINK](#)

TEMATY NA I ETAP KONKURSU

1. *Soft power czy hard power* Unii Europejskiej – jak UE kształtuje świat?
2. Charakterystyka i ocena udziału Polski w wybranej misji Unii Europejskiej.
3. Dlaczego Unia Europejska powinna angażować się w konflikty na świecie?

Załącznik nr 1

4. Scharakteryzuj pomoc humanitarną jako narzędzie polityki zagranicznej Unii Europejskiej.
5. Wyzwania dla Unii Europejskiej – jakie priorytety powinna postawić sobie Unia w najbliższej dekadzie?